

написання грантів на отримання коштів, участі у різних соціальних проектах і конкурсах громад;

- використовуються у партнерській взаємодії інноваційні форми і технології державно-громадського управління, зокрема і описані у наукових публікаціях співробітників відділу економіки та управління загальною середньою освітою, такі, як: партисипативне управління, інжиніринг, реінжиніринг, бенчмаркінг, тімбілдінг, рейфреймінг, кейс-метод, аутсорсинг, краудсорсинг краудфандинг та інші.

Психологічні аспекти педагогіки партнерської взаємодії в закладах освіти

*А. Ю. Данко,
молодший науковий співробітник
відділу економіки та управління загальною середньою освітою
Інституту педагогіки НАПН України*

У процесі дослідження виявлено, що психологічну основу педагогіки партнерства складають суб'єкт-суб'єктні взаємини – спілкування і співпраця, двох і більше суб'єктів, доброзичливі міжособистісні стосунки, взаємодія та співпраця, партнерська діяльність між учителем, учнем, батьками та іншими учасниками освітнього процесу, тобто можемо говорити про педагогіку партнерської взаємодії.

Нами *обгрунтовано* такі психологічні аспекти педагогіки партнерської взаємодії, які передбачають:

- знання основ педагогічної психології, що вивчає психологічні закономірності засвоєння учнями знань, умінь і навичок, самостійної і творчої роботи в процесі шкільного навчання, формування особистості учня в процесі виховання; аналізує навчально-виховний процес з метою підвищення його ефективності; вивчає взаємовідносини між учителем і учнями, міжособистісні стосунки педагогічному колективі;

- оволодіння вчителем, керівником закладу та учасниками освітнього процесу психологічною культурою як складовою за загальнолюдської культури: пізнання себе, пізнання іншої людини, уміння спілкуватися з людьми і регулювати свою поведінку; важливим тут є емоційний інтелект, який передбачає здатність виявляти і розуміти власні та чужі емоції і застосовувати ці знання, щоб керувати власною поведінкою і стосунками з людьми;

- володіння психологічною культурою спілкування, яка передбачає обов'язкове володіння зовнішніми манерами поведінки, комунікативними вміннями, виразністю і нестандартністю, вибором оптимального стилю та засобів толерантного спілкування;

- психолого-педагогічна компетентність учителя та інших учасників освітнього процесу: знання і дотримання принципів педагогіки партнерства, таких як: доброзичливість і позитивне ставлення; довіра у взаєминах, міжособистісному спілкуванні; постійний діалог – конструктивна взаємодія – взаємоповага і довіра;

розподілене лідерство (проактивність, право вибору та відповідальність за власний вибір, горизонтальність зв'язків і контактів); принципи соціального партнерства (рівність сторін, добровільність прийняття зобов'язань, обов'язковість виконання домовленостей) (Концепція НУШ);

- орієнтація партнерської діяльності вчителя та учня на розвиток творчої активності, творчого мислення, здібностей до адекватної діяльності в нових умовах;

- демократичний спосіб партнерської діяльності педагога і дитини, який враховує різницю в їхньому життєвому досвіді, знаннях, але передбачає безумовну рівність у праві на повагу, довіру, толерантність, доброзичливе ставлення і взаємну вимогливість;

- забезпечення права учня на вибір, самостійне судження, на власну думку і позицію, гідність, на повагу, права бути таким, яким він є;

- створення сприятливого психолого-педагогічного мікроклімату, доброзичливої атмосфери, в якій найкраще розкривається потенціал дитини, зокрема з особливими освітніми потребами, формується й реалізується його індивідуальна освітня траєкторія шляхом самостереження, самопізнання, самооцінювання, самокритичного аналізу та оцінювання навчальних досягнень, саморозвитку;

- оволодіння учнями особливостями партнерської праці не тільки з учителем, але навичкам співпрацювати в групах, оцінювати свою роботу і роботу товариша. У дітей формується соціальна позиція, розвиваються вміння об'єднуватися на основі колективної творчої справи;

- задоволення потреби в учня у його значимості як особистості й приналежності, що зменшує рівень стресу і допомагає працювати ефективніше. Такий формат стосунків найкраще готує дітей до майбутньої професійної діяльності і ролі активного громадянина в суспільстві.

- м'яке, доброзичливе ставлення, відкрите спілкування учнів та їхніх батьків з педагогами на засадах партнерства;

- стимулювання пізнавальної активності учнів, підкреслення мотиваційних компонентів діяльності, формування більш високої зацікавленості у результатах, підвищення почуття відповідальності за результати;

- обов'язковий психолого-педагогічний супровід і це має бути завжди пролонгований, динамічний процес. Це цілісна діяльність, яка складається із взаємопов'язаних компонентів: систематичного моніторингу психолого-педагогічного статусу дитини в динаміці її розвитку; створення оптимальних соціально-психологічних умов щодо ефективного розвитку дітей у соціумі; систематичної допомоги батькам учнів, враховуючи дітей з особливими освітніми проблемами та залучення їх до спільної командної роботи; організації життєдіяльності дітей з в соціумі з урахуванням їхніх можливостей і нахилів.

Заклади загальної середньої освіти будуть успішними і ефективно розвиватимуться за умови ініціювання та запровадження реальної педагогіки партнерства, враховуючи її психологічні аспекти, розробивши чіткі зобов'язання і мотивуючи всіх суб'єктів до спільної партнерської взаємодії, на рівні комунікації, спільної партнерської діяльності та спільної відповідальності за результати.